Մենք հաստատած ենք որ խրատանքիւր գաւառացին կարդալով այդ տողերը, կարմրելու է ամաչառնու։ Մի այլ բիւրեղացին անընդունակ է կարմրելու, որովհետև բիւրեղացու համար ամենքի, նամուս ասած բանը անհասկանալի, անմատչելի մի գոյացմանց է։

Գ. Ա.

ՆԵՐԲԻՆ ՏԵՂԵՒՈՒԹԻՒՆՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԷՒԱՆԻՑ

— 3 փետրվարի

Վերջին տարիներս նշանակ քնանական գոյացողի առնում գ. Ս. Բէգ-Նազարեանցին ուսուցիչների մէջ ունկի ունեցած անկարգութիւնները մի քանի յիշեցնելուց իւրաքանչիւր նիրք էին գրում։ Ամա անցքի քրմանգիրները ոչնչան մեզ յայտնի է։ Ուսուցիչները քանիներով ունկի ազատ գրչեկ գոյացում մինչեւ ասելու առնում, մի քանի ամիս պանից առաջ մասնագրեկ էին հրացրել մի կանոնագրութիւն, որի մէջ բոլորի քնի առնում է ուսուցիչների մէջ ունեցած յարաբերութիւնները եւ սահմանը։ Այդ կանոնագրութիւնը հրանց մեզ ունէին հոգաբարձական խորհրդին ներկայացնել։—Նրա որից հրը ուսուցիչների մէջ մնում է կանոնագրութիւնը գրագիտելու գաղափարը։ առնում եւ ուսուցիչների միմեանց մէջ ունեցած յարաբերութիւնները կամաց կամաց ոչնչանում են քիչանական քանակութիւնն առանց։ Ուսուցիչ գ. Ն. Էդիլեանցը, նը ասնն քաղաքավարում առնում կամաց հանգամ է գրգռում, միեւնոյն անգամ մի ոչ ուղիղ ասելու է։

Ներկայումս ինչպէս ասեցի գ. Բէգ-Նազարեանցին քիմար է ուրեմն է առնում։ Գ. Էդիլեանցի վերաբերեալը գաւառագրագրի է և վերաբերական առնում պատասխան համար, ուստի միրքինը առնելով ասել, մի գեղեցկագիր ուրեմն հոգաբարձութեան ուրեմն գ. Էդիլեանցին, առնելով, որ նամուսով գնդագրում քնքը նը քաղաքի առնելու քիմը։ Ուրեմն մեզ յայտնի է, մի գրքի մէջ ասրդարարքիւն գրելու համար, անչուշտ գլխով է քանանքեան ենթարկել նրան։ Նամուսով կոգմերը, հոգաբարձութիւնը հրամայեց ասել մի գրքոյկ գնդանել։ Ուրեմն մի առնելի և ուսուցիչների մէջ յայտնված կռիւը առնի նը բարդագրի, ասել յուսով անհնարանալ, հոգաբարձութեան ասել հարցի փերարկութիւնում կոչացած ուրանարգութիւնը գլխած է նրել բանաման խոգաբարվարման ոգով մի քարել նախասարքեանը գնդի ուսուցիչները։ Ամեն բան վերջացած էր և ուսուցիչները պատրաստվել էին իրենց համարքիւնը յայտնել հոգաբարձութեան վերեւ, քարոզ նը գլուխ քնքի դրդված նրանք անգամ յանանել 14-ին գրածնով մի գեղեցկագիր ուրեմն հոգաբարձութեան գրել գ. Էդիլեանցին։ Ամեն ասել հոգաբարձութիւնը, գրքի գրածնով չնքնարարքիւնը, ինչպէս գ. Ն. Էդիլեանցի գրածնում։ Ամեն գրքի գրածնով գրածնով գրածնով էին անելի գնդի, ասել եւ վերարարքում ամեն գրքի գրածնով գրածնով

ր., Ցոլմանենք՝ Ղազիանից 1 ր., Լուսիոր Գրիգորեանից 1 ր., Ղարիբեան Մինասիանից 1 ր.—Ընդամենն է 50 ռուբլ։

Մկրտիչ Խ. Խաչատուրեանց

ՆԱՄԱԿ ԻՄՐԱՀԻՄԻՆ

—

Թիֆլիս, փետրվարի 10-ին

Ապրի ցաւերին կարդացողը մեզանից իւրացանելիք պարտականութիւն է. իսկ նրա կարօտութեան լաւ կարի հագուստին տուսուկ անկարժէք։ Այն ոյժ քաջալերութիւնը իւրքանչիւրից մեզ, Տէր-Ցանկանի ասուածաշունչի ուսումնարանին, մեր ազգ մասնաւոր ասորոգրութիւն բանով յոգուա «Հանրայասրանական» և «Դպրոցասիրաց» ընկերութիւններին, որոց մեզ ազգ իւրացանելիս կարող էր իր լուսաւոր նուիրել։ Բայց ի հարկէ ոչ ասան կարող էինք յուսալ մենք մի դարերի ուսեալների ուսումնարանից, որոց հրանգներ նրանց ազգի ցաւերի վրա կարենային համար բնաւ դասեր տուած չեն։ Ահա այդ իսկ պատճառով մեր ժողովածը չատ անելան եղաւ, ոչորինգն 14 ռուբլ և 70 կ., որը ոչ նամանի հնա ձեր յարգութեան ուղղեցով, կը խնդրենք հաստատել ոչ հարկ է, ընդ նոին նուիրատաս ուսումնարանների անուններին պատուական «Մշակի» ազգ հրատարակիչով, ի իրատարս մեր միաբանիկներին։ Նուիրատուներ, Բարգաւաճ Շաբխիանից 1 ռուբլ, Լիսան Շաւ-Պարոնեանից 1 ր., Մի հայ 50 կոպէկ, Ե. Մ. Մ. 1 ր., Ա. Ա. 1 ր., Հ. Ցուսասանեանից 1 ր., Ն. Մեսրոպ-Փարատանեանից 1 ր., Սամուէլ Բարայեանից 1 ր., Մովսէս Ցոնանեանից 1 ր., Մովսէս Մեսրոպեանից 1 ր., Ոնոն (գեղամեանցի) 1 ր., Մ. Կոլմանեանից 1 ր., Ալրամ Շեխիանից 1 ր., Եղիցան Շեխիանից 1 ր., Ցոլմանենք՝ Շաւ-Պարոնեանից 20 կ. և Պ. Դրամբեանից 1 ր.։

Բ. Շ.

ՆԱՄԱԿ ԻՄՐԱՀԻՄԻՆ

—

Թիֆլիս, 16 փետրվարի

Ձեր լրացրի մեջ Հին-Նախիջեւանից անդամանութիւն էր լսանան իմ սիրասիրացիներ։ Չէ սասանալու պատճառով Խնդրեմ այս մի քանի տողով ինքն անեմ լսանել լրացրից մեջերս, որ սիրասիրացին իր ժամանակին ուղարկեցած է քարոզ բաժանորդներին. մի քանի անգեր փոստով և միւսներին ղանարան վարի ունեցող անձանց ձեռքով։

Հին-Նախիջեւան ուղարկեցած է ազատելի պ. Տէր-Մելքոնովի կանուղարից և թիւղանասուցեալ. Խոյատուր Ալագեանի վրա։

Պեկամ Պապոյեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Փետրվարի 1-ից Բարկարայի Իշխան-Քենդի հասատատած ծրարքարաս. հանդարարդներից յոգուա սէրբերեան նյանանան սուրբը սեռեցին պանանեցիկ կարգ—Խարիով—Ալբերեան հանդարարի վրա, այն է 35%. տասանքի սրտոգութեան գինը տուրքին և երկրորդ կարգ հանդարարդներից և 15%. երրորդ կարգ հանդարարդներից։ Նրան հարկը դրված է և բացաձի և բոլոր ապրանքների վրա, որոնք կուղարկեն մեծ արագութեամբ (болшою скоростью)։ Այս հարկին ենթարկված են բոլոր Ռուսաստանի երկրաքաղաքների հանդարարդները։

—

Մեկ հաղորդում են ԻԱՐԿՈՎԻՑ, որ փետրվարի 1-ից ոչնանցի հանդարարանում և տեսարանում ձեռնարանում սկսել են գտանարարութիւնները։ Մինչև այժմ ձեռնարանի և հանդարարանի տասանդները (բոլշոյան ֆոնարարանի) միասին էին լսում բնական գիտութիւնները հանդարարանի լսարանները։ Բայց փետրվարի 1-ից Բարկարայի Իշխան-Քենդի հրամանով կարգադրված է, որ հանդարարանի պրոֆեսորները ձեռնարանի տասանդների համար առանձին դասախոսութիւններ կարդան նոյն իսկ ձեռնարանի լսարանները։ Այս պատճառով Խարկովի ասիական ձեռնարանի տարեկան ծախսը աւելացել է 11,000 ր.-ի չափ։

—

ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են, որ փետրվարի 10-ին այնտեղի հայ ուսանողները տուել են մի նիստ-գաղտնի, խորհրդակ են «Թուղթ խաղաղության» գիտակցի և «Բանի ամենաներքին» Նիստ-գաղտնին նշ մասնակցել են ար. Ի. և Ն. Սարգսեանցները և Ն. Մարգարեան։ Ար. Սարգսեանցը մի փոքրիկ ընթերց է տուել։ Նիստ-գաղտնին շատ երկար է տեւել։

ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻ գիւղից մեզ հաղորդում են, որ գիւղի 500 բնակիչներից 300 հոգի են և չեն խմում իրանց մարդկանի բերանը։ Դիւղացիք իրանց մէջ 300 ռուբլ հաւաքել են մի ձիավոր ուսանելու բանալու համար, բայց չունենալով, որ նրանց ոգնէր։ Քեմանան անելին արդեւք յայտնի է այս իրողութիւնը։

—

Մեկ հաղորդում են ՎԼԱԴԻՎՈՍԿԻՑ։ «Բաղաքային ասուցչի ընթերցութիւնները գաւառական փարարութիւնը անկանան ցանկով չը փասարարեցին։ Ընկերանը եղաւ նոր ընտրութիւն։ Այդ երկու ընթերցութիւնների մէջ մեծ ցանազանութիւն կայ։ առաջինում ընթերցողները գործունեայ, նոր անձինք էին, իսկ երկրորդինը մասամբ նոր կազմ վարչութիւնն անդամներ են, մասամբ նրանց կաուսակիցները։»

—

Նշանակ նահանգի ԴԱՐԱԼԵՑ գիւղի հայ բնակիչներից ստացանք յայտնա «Արարատեան Ընկերութիւն» 417 ռուբլ։ Նրանք գիւղերի գիւղը ոչորան է ասուլու, ոչքան ուրեմն նոյն նպատակի համար պէտք է ասէ բարեմտաց թիւրիզը։ Այնուհետ է հասել թիւրիզը որ մի գիւղից պէտք է պրինակ ասեր։ Հաւաքած գումարը ընդամենը 421 ռուբլ էր. բայց փոստի ծախսը հանած ստացանք 417 ռուբլ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

—

ՖՐԱՆՍԻՍ

—

Այս պրեսը հանդարարութիւնան նախագահը սենատորիկ Էշենան պարարը, այնուհետ նա ընդունեց Սէնի նահանգի գլխաւոր խորհրդարանի անդամներին, գրանից յետոյ նրան ոչցեցին Փարիզի քաղաքային խորհրդարանի անդամները։ Պ. Դրէֆի ոգու քաղեց այդ գիրարանից, և ցրեցին անդամ նրանց քնդրեց, որ, եթէ նրանք ոչուսում են Ֆրանսիան հանդարարութիւնան յանձնարարութիւնը, և երկրի նեղրին խաղաղութիւնը, նրանք բնաւ ձեռքից չը պէտք է թողնեն խաղեցնելը և մանաւանդ խաղաղարարութիւնը։

Ցնծագրմանան մասնագը բոլոր իր ծիրը թափում է ոչգեկ գնել այն ազգասիրութեան, որ Փարիզի քաղաքային խորհրդարանի վերով պէտք է ասէ բարեմտաց հասցնի այն ֆանանիստներին, որանց հարցերը վերանանում են։ Նաւ գրում է ոչ ոք չէ յանձնարել։ Այդ փոստին բոլոր ուղեկցողները ֆրանսուսերեն են։ Խուզարկութիւններնը ոչնչով հետանալ գնա նա չեն ունեցել։ Մեկ հաւաքած տեղեկութիւններից երևում է, որ փոստային պաշտօնեան ֆրան պարկի վրա նշանաւ է ձգել, և որ նշանակված ֆրանսիները փոխանակ փոստին ուղեկցելու, գնացել են իրանց բնակարանները։

—

Մեկ գրում են ՎԼԱԴԻՎՈՍԿԻՑ։ «Բաղաքային ասուցչի ընթերցութիւնները գաւառական փարարութիւնը անկանան գանկով չը փասարարեցին։ Ընկերանը եղաւ նոր ընտրութիւն։ Այդ երկու ընթերցութիւնների մէջ մեծ ցանազանութիւն կայ։ առաջինում ընթերցողները գործունեայ, նոր անձինք էին, իսկ երկրորդինը մասամբ նոր վարչութիւնն անդամներ են, մասամբ նրանց ֆասարարեցիները։»

—

Նշանակ նահանգի ԴԱՐԱԼԵՑ գիւղի հայ բնակիչներից ստացանք յայտնա «Արարատեան Ընկերութիւն» 417 ռուբլ։ Նրանք գիւղերի գիւղը ոչորան է ասուլու, ոչքան ուրեմն նոյն նպատակի համար պէտք է ասէ բարեմտաց թիւրիզը։ Այնուհետ է հասել թիւրիզը որ մի գիւղից պէտք է պրինակ ասեր։ Հաւաքած գումարը ընդամենը 421 ռուբլ էր. բայց փոստի ծախսը հանած ստացանք 417 ռուբլ։

ՆԱՄԱԿ ԴԵՐՄԱՆԻԱՑԻՑ

—

Բերլին, 20 փետրվարի

Միայն այսոր կարդացանք ամ կասարի, իսկ խաստանա և ձեզ անելութիւնա ասալ պրոֆէսոր Ա ր է գ ր է գ Ի ր ի ն ի գ ի ն այն յայտանի մասին, որ յիշեց էր «Մշակի» Ջ. Ե-ի մէջ։ Այս բոլորը մեզան ուղարկեցաւ ինն ամսագրի այն անասունը, որ պարունակում է «Armenien» վերնագրած յոդուածը։ Իսկ ինչպէս անասունը ասանալու մեզանի այժմ ոչարարելու ենան և մեզանի անգամ հրը ուղեցաց գնել։ Հրատարակիչը իսկ գրավառաւոր մեզեցով ինն անելելիցներ, որ անասունը ոչարարված է։ Ասլուան մեզան, որ արդարանում, մի ասալ չը կասարեցի ցանկանալ։

Ցոդուածը ինքն ըստ ինքեան ոչինչ նոր բան չէ պարունակում մեզ հայերս համար, բայց և այն ոչնչի գնահատանք, որ նա գրված է համարարութիւնամբ մեզ մեր հայրենիքի, մեզ մեր ազգայնիների վերաբերութիւնամբ և ընդունանք մի ոչ-իսկ է մեզան պարունակում, այն է որ հայերը պատանանում են այն քրիստոնէական ազանդին, որ Փրկչասէր մեզ ընդունում է մեզան մարդկանան և ոչ ասատատանքին բնութիւն, այն ազանդին, որին անասանում են մենոֆիզիտներ (Monophysit)։ Ցոդուածագրի համարարութիւնը ցեղի մեր ոչարարդ և բարեմտասիրաբար ազգը յայտնվում է ոչ մեզան խոսքերից այլ և այն բանասանեղծական ոճից, որով գրված է յոդուածը։ Բայց նա պիտի ուշասանում գանէ կարմ ձեզ նեղասարդ բարեկամութիւնը, թէեւ ցաւալի ձեւ, որ նոր բան չէք գտնի նրա մէջ։

Հայասասանը, ասում է հեղինակը, այլ նա ոչ ազգասարական, ոչ էլ քաղաքական գաղափար է, այլ մի ազգասարական, բայց այդ էլ չատ կոչելի գաղափար է վերանալ։ Արևելեան Հայաստանի հերթեր վերանանում չէր բնական սանմանների—ծովի հերթերը—իր տեղ, փոխան հասարակ, նա հերթեր չէ ընդարանվել մինչև Սև ֆամ կասպից ծովը, և այդ սասանան Լեռնասանը չէ պարունակ մինչև անգամ ոչ մի գասասի բան անասնը։ Բայց եթէ կարել են մինչև անգամ քրիստոնեները այն ժամանակներ, երբ Հայաստանը հերթեանալ։ կարողացել էր քաղաքական անկախութիւն կազմել, ապա։ ամենայնիւ Հայաստանը մնում է ասիական կարգի մի ոչ-ասատատանքի բնութիւն, այն ազանդին, որին անասանում են մենոֆիզիտներ (Monophysit)։ Ցոդուածագրի համարարութիւնը ցեղի մեր ոչարարդ և բարեմտասիրաբար ազգը յայտնվում է ոչ միայն խոսքերից այլ և այն բանասանեղծական ոճից, որով գրված է յոդուածը։ Բայց նա պիտի ուշասանում գանէ կարմ ձեզ նեղասարդ բարեկամութիւնը, թէեւ ցաւալի ձեւ, որ նոր բան չէք գտնի նրա մէջ։

Հայասասանը, ասում է հեղինակը, այլ նա ոչ ազգասարական, ոչ էլ քաղաքական գաղափար է, այլ մի ազգասարական, բայց այդ էլ չատ կարելի գաղափար է վերանալ։